

SAMORDNING AV DIABETESHJÄLPMEDEL I REGION VÄSTMANLAND UNDER HJÄLPMEDELSCENTRUMS ORGANISATION

Inledning

En utredning har genomförts angående hantering av avancerade diabetes hjälpmedel. Områdets tekniska utveckling går mycket snabbt och hjälpmedlen innehåller idag komponenter som kräver att förvaltningen av dessa utökas med medicinsk teknik- /hjälpmedelskompetens, it- ekonomisk- och juridisk kompetens.

Utredningen har genomförts i samverkan med representanter från de berörda verksamheterna i Västmanlands sjukhus Köping, Sala och Västerås föreslår att de avancerade diabetes hjälpmedlen och produkter kopplade till dessa övergår till Hjälpmedelscentrum (HMC) och förvaltas gemensamt.

Utredningen har genomförts av hjälpmedelsstrategen Liselotte Eriksson på uppdrag av områdeschef Liselotte Sjöqvist, stabschef Åke Tenerz och verksamhetschef AnneChristine Ahl. Presentation av utredning och förslaget har presenterats för berörda verksamhetschefer som stödjer förslaget.

Beskrivning av ärendet

Diabetes är en av de stora folksjukdomarna som kan orsaka förtida död främst genom hjärt-kärlsjukdomar. De vanligaste formerna är typ 1- och typ 2-diabetes. Cirka 5 % av Sveriges vuxna befolkning har diabetes. Typ 1 diabetes utvecklas oftast hos barn eller i tonåren men kan debutera hos vuxna. Antalet patienter med typ 1 och typ 2 diabetes ökar.

Personer med typ 1-diabetes kan, trots en relativt god blodglukoskontroll ha en förhöjd risk att dö i förtid jämfört med personer som inte har diabetes. Risken höjs ytterligare vid försämrad blodglukoskontroll. De flesta patienter med typ 1-diabetes kontrolleras och får vård via sjukhusens medicin- eller endokrinkliniker. Det gäller även mer komplicerade fall av typ 2-diabetes eller patienter som av någon annan anledning kräver specialistsjukvård. En viktig framgångsfaktor för diabetesvården är att patienterna får tillgång till vården i den utsträckning som krävs och att vården ges av personal med nödvändig kompetens.

Gemensamt för typ 1- och typ 2-diabetes är förhöjda blodglukosnivåer och en ökad risk för akuta och långsiktiga komplikationer. Risken ökar ju längre tid man haft sjukdomen, och ju högre blodglukosnivån har legat över tid. Sjuklighet och död i hjärt-kärlsjukdomar har dock minskat kraftigt de senaste åren hos personer med diabetes. Men det finns stora regionala skillnader i Sverige när det gäller behandling av personer med diabetes och risk för hjärt-kärlsjukdomar. En stor andel patienter har fortfarande en kraftigt förhöjd risk för hjärt-kärlsjukdomar. Diabetesvården behöver därför fortsätta att utvecklas. Hälso- och sjukvården behöver prioritera och använda både nya och etablerade åtgärder på ett balanserat sätt, så att resurserna används effektivt ([Nationella riktlinjer för diabetesvård - Stöd för styrning och ledning \(socialstyrelsen.se\)](https://socialstyrelsen.se))

Aktuellt

2014 uppdrogs HMC att köpa in och lagerhålla insulinpumpar. Upphandling och hantering av annan medicinteknisk utrustning inkl. förbrukningsartiklar för diabetes kvarstod på klinik. HMC utökade 2018 resurs för hantering av insulinpumpar med viss hjälpmedelskonsulenttid som avsattes för att stödja med information och instruktion.

Den tekniska utvecklingen i området går mycket snabbt och idag innehåller diabeteshjälpmedlen komponenter som kräver att kompetensen utökas med både IT-kompetens, medicinsk teknik-/hjälpmedelskompetens, ekonomisk och juridisk kompetens i likhet med flera medicinska behandlingshjälpmedel. Utvecklingen har medfört att sensorteknik används som via molntjänster möjliggör att insulinpumparna kan minska och öka insulintillförseln och därmed möjliggöra en bättre blodsockerkontroll, stödja egenvården och förbättra diabetesvården. Användande av molntjänster från tredje land medför stora utmaningar i upphandling och systemförvaltning.

Nuvarande organisation av diabeteshjälpmedel är inte sammanhållen vilket skapar problem med kvalitetssäkring, spårbarhet av insulinpumpar och andra diabeteshjälpmedel, svårigheter gällande kvalitets och ekonomisk uppföljning. Rollerna är oklara och det finns behov av att utveckla kompetensen för att säkerställa att regionen lever upp till dagens krav gällande patientsäkerhet, medicinteknisk säkerhet och kostnadseffektivitet.

Omvärldsbevakning visar att problemen finns i flera andra län. Region Jönköping och Region Västra Götaland har infört en samordnad hantering av diabeteshjälpmedel med en strategisk funktion som ansvarar för att samordning och kvalitetsuppföljning av diabeteshjälpmedlen både funktionellt och organisatoriskt.

Utredningen föreslår att RV skapar en sammanhållen organisation under Hjälpmedelscentrum i ett gemensamt förvaltningsobjekt utifrån VGR och Region Jönköpings modeller. Detta föreslås ske genom att bevilja medel från resultatreglerade medel för ett införandeprojekt som resurssätts med projektledare som efter överförande övergår i nya tjänst som strategisk diabetssamordnare. Föreslaget innefattar att HMC övertar i första hand de medicintekniska produkter som krävs *tillsammans med* insulinpumpar dvs vissa typer av blodsockermätare, olika typer av sensorer och handsändare.

Verksamhetsmässiga/ekonomiska/juridiska konsekvenser och finansiering

Förslaget och den sammanhållna hanteringen syftar till att effektivisera hanteringen och stödja behandlande verksamheter i de komplexa processer som tekniskt avancerade diabetes hjälpmedel har genom att:

- Övertaga diabetes hjälpmedel på ett tryggt och säkert sätt ur patient- och organisatoriskt perspektiv.
- Att samordna hanteringen av avancerade diabetes hjälpmedel och de produkter som krävs *tillsammans med* dessa. Samt dess digitala tjänster genom en samordnad organisation i enlighet med lagkrav.
- Att skapa kvalitets- och patientsäker och på sikt ekonomiskt kostnadseffektiv hantering
- Att verka för att minimera antalet system för beställning av diabetes hjälpmedel

De resurser som åtgår för projektledning mm. i införandeprojektet föreslås finansieras via Hjälpmedelsnämndens resultatreglerade medel.

Införandeprojektet ska ge förslag till samordnad hantering av diabetes hjälpmedel och beräkna kostnader för densamma liksom att beskriva hur överföring ska ske.

Miljöperspektiv

Ärendet bedöms inte medföra några miljökonsekvenser.

Mänskliga rättigheter - prövning av barnens bästa

Insulinpumpar är ett vanligt hjälpmedel för barn som insjuknar i typ 1-diabetes. Att införa en sammanhållen organisation av hantering av diabetes hjälpmedel med tydliga roller förenklar för behandlande diabetessjuksköterskor och diabetesläkare som i.o.m. det kan fokusera på patientvård istället för på upphandlings- och förvaltningstekniska frågor i området.

Invånarperspektiv

Ur ett patientperspektiv medför en sammanhållen kvalitetssäkrad hantering ökad patientsäkerhet. En samordnad hantering samspelar också med HMC uppdrag gällande andra hjälpmedel.

308 patienter (158 kvinnor, 150 män) har insulinpump som hyreshjälpmedel, varav 55 patienter 0-19 år, 235 patienter 20-64 år, 17 patienter 65-79 år samt 1 patient över 80 år.

Tillkommer 63 patienter som fått en försäljningspump förskrivna sedan januari 2021.

Finansiering

Det 15 månader långa införandeprojektet finansieras med resultatreglerade medel år 2022 med 701 725 kr och år 2023 med 401 725 kr.

När förändringen är genomförd kommer hanteringen finansieras av intäkter som Hjälpmedelscentrum får från uthyrda/försålda hjälpmedel med tillbehör.

Utgångspunkten är att förändringen ska vara kostnadsneutral för förvaltningen i sin helhet men på sikt medföra en ökad kostnadseffektivitet.

Förslag till beslut

1. Att Hjälpmedelscentrum får i uppdrag att starta ett införandeprojekt med två projektledare.
2. Att införandeprojektet finansieras med resultatreglerade medel år 2022 med 701 725 kr och år 2023 med 401 725 kr.
3. Att beslut om överförande sker i Hjälpmedelsnämnden november 2022.